თეატრი და ცხოვრება

ყოველკვირეული სალიტერატურო ჟურნალი

ა 30 აგვისტო | № 35 — 1915

მ. ი. უ. დიდი მთავარი ნიკოლოზ ნიკოლოზის-ძე

მათი უდიდებულესობის მოადგილედ და კავკასიის ჯარის მთავარ-სარდლად დანიშნული 23 აგვ. 25 აგვ. საღამოს 6 საათზე გამოემგზავრა საქართველოს.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 35

შინაარსი

1 მეთაური—დასი გვინდა! 1
2 თ. მაღაროელი კმარა ბატონებო!.
3 ქნარი—*** ლექსი. 3
4 რემონიძე—ძმა „
5 გ. ქუჩიშვილი—ორი სურათი 5
6 შალვა დადიანი—დასის მოგზაურობა „
7 იასე რაჭველი—ოსმალეთი და საქართველო 7
8 პ. ირეთელი—ბედნიერი დღე „
9 იოსებ არიმათიელი—გამოსადეგი ცოდნა ანუ პირველი ქართული სკოლა 9
10 ზ. ედილი—ავი თვალი, ამბავი 11
11 კიკნა-ფშამელა—იქვნეული ანგელოზი 13
12 მიხ. აბრამიშვილი—ღამის მგოსანი „
13 შალიკაძე—„განათლებულნი“ 14
14 ქართული სახიობა „
15 წვრილი ამბები „

1 თებერვლიდან ქ. ქუთაისში გამოდის ახალი გაზეთი

სამშობლო

ფასი: ერთი წლით 8 მან. ნახევარწლით 5 მან. თვით 80 კ. ცალკე ნომერი 5 კ. დამატებიანი—7 კ. ესევე გაზეთი დაუ-რიგდებათ „იმერეთის“ ხელის მომწერლებს. წერილები და ფული იგზავნოს შემდეგის მისამართით: **ქუთაისი, რედაქცია „სამშობლო“** თბილისის ქუჩა, სახლი პ. ი. გოკიელისა. გაზეთს ყოველ კვირა ექნება სურათებიანი დამატება, დამატების გამოცემა დამოკიდებულია თანამგრძნობთა რიცხვის გამრავლებაზე. სთხოვთ ომში დაჭრილთა და მოკლულთა ნათესავ-მეგობრებს მოგვაწოდონ მათი სურათები. ვსთხოვთ აგრეთვე ადგილობრივ დაწესებულებათა და საზოგადო მოღვაწეთ გვიგზავნონ სურათები.

მოწვეულნი არიან ცნობილი და საუკეთესო მწერალ-თანამშრომელნი. მათი სია ამ დღეებში გამოცხადდება.

რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე

ხარფუხის საზოგადო კლუბი

მიხეილის ბრ. № 131

საუცხოო საზაფხულო რეტონდა, სტენით და მშვენიერი, ელექტრონით განათებული, ბადით.

ივ. სარაჯიშვილის მონაწილეობით

კვირას, 30 აგვის.	კონცერტი
ორშაბათს: 31 აგვის.	საზანდარი
სამშაბათს 1 ენკენ.	რუსული წარმოდგენა
ოთხშაბათს 2 ენკენ.	ქართული წარმოდგენა,
ხუთშაბათს 3 ენკენ.	საბავშო საღამო: სიმებიანი ორკესტრი
პარასკევს 4 ენკენ.	საზანდარი; სინემატოგრაფი
შაბათს 5 ენკენ.	კონცერტი
კვირას 6 ენკენ.	მალოროსიული დასის წარმოდგენა

დასაწყისი საღამოს $8^1/_2$ საათზე.

შესავალი ფასი: შამპანური ბიდონ, —30 ₾ ბ. ქადები და სტუდენტები—20 კ.

წარმოდგენა იწყება 9 საათზე, სინემატოგრაფი—$8^1/_2$ ს., საბავშვო საღამო—5—9 ს.

№ 35

ᲬᲔᲚᲘᲬᲐᲓᲘ ᲛᲔᲡᲐᲛᲔ

წლიურად 5 მ., ნახ. წ. 3 მ., 1 თვ. 40 კაპ. ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპან"ის სტამბაში. მისამართი: **Тифлисъ Ред. „Театри да Цховреба" І. Имедашвили**

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საბეჭდისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის" სტამბის კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 35 ᲙᲕᲘᲠᲐ, 30 ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ 1915 Წ.

30 აგვისტო

დასი გვინდა!

მგელი მოჰკლეს, მაგრამ სამგლეთი კი არ ამოვარდნილოო, ნათქვამია!..

თანამედროვე ომმა ხელოვნების თავისუფალ განვითარებას ბევრი ზიანი მიაყენა, მაგრამ თვით ხელოვნება-კი ვერ ჩააქრო...

კერძოდ ჩვენი სათეატრო ხელოვნება კიდევ უფრო ცუდ მდგომარეობაში ჩავარდა: თბილისში უმთავრესად სათეატრო დარბაზის დაწვით, ქუთაისსა და ბათომში-კი ხალხის ნივთიერი გაჭირვებით...

თბილისისა და ქუთაისის დრამ. საზოგადოებანი წელს დასებს ვეღარ იწვევენ: სეზონის ხარჯებს ვერ გაუძლებთო...

სათეატრო ხელოვნებას ისევე ქართველი მსახიობი უნდა გაუძღვეს საკუთარის ძალონით, ისე-კი რომ უაპეკუნობა არ შეეტყოს: დასდგას იდეური და მხატვრულ-ხელოვნურად უნაკლოდ მოწყობილი წარმოდგენები,—მსახიოროს უმთავრესად მელპომენას და არა მამონას..

ქართული თეატრი თუ როდისმე ესაჭიროებოდა ქართველებს,—ეს დღეს კიდევ უფრო საჭიროა...

ამიტომ დასები ახლავე უნდა შესდგეს როგორც თბილისს, ისევე ქუთაისსა და ბათომში, განსაკუთრებით ბათომში. (ბაქოში უკვე სდგება ადგილობრივ სცენის მოყვარეთაგან დრამ. წრის მუყაითობით)...

თავიდანვე უნდა ვიცოდეთ, რომ ქართული წარმოდგენების მრევლი, როგორც მუდამ ახლაც დემოკრატიაა,—მდაბიო ხალხი, წვრილ-ვაჭარნი და მოსწავლენი,—და ამიტომაც ყოველი ქართული წარმოდგენაც ამ ხალხის სულიერ მოთხოვნილებასა და ᲒᲘᲑის ძალას უნდა შეეფერებოდეს: იდეური პიესები ხელმისაწვდენ ფასებში...

წარმოდგენების რიგიანად მართვისა და იდეური რეპერტუარის წარმოებისთვის დასს ნივთიერი დახმარება დასჭირდება და ამისი შოვნა-კი დრამატიულ ᲬᲐᲮᲝᲒᲐᲓᲔᲑᲗᲐ უნდა იკისრონ...

ქართველმა მსახიობმა შეგნებით უნდა ატაროს ხალხის გათვითცნობიერების დროშა და თავისი დვაწლიც თვისი თავგამოდებული შრომით განამტკიცოს...

კმარა ბატონებო!

(ჩვენი დეპუტატების გარშემო)

ქართველი სოზოკადრები ორ ბანაკად კიბეზე. ბირველი სიტყვაო, მწერდობით თუ საქმით სტადიობს მოწასთან კასსწოროს დირსება და მოქმედებს ჩვენი დეპუტატებისა.

მეორე სტადიობს ხამადრო, „ცოდნა ასწიოს", თოდქმის გასდმერთოს, მოქმედებს, საქმიანი და დირსება მთი სახელმწიფო საოთბირაში.

თუ ამ გზით ვიარეთ, შეთანხმება, რომელიც ასე საჭირო ჩვენთვის, ვერასოდეს მოახდება.

ამ კამათს ბოდო უნდა მოედოს...

ორი თუ სამის თვით ადრე, მოკლეს ერეკუნასმ იცოდა, რომ სახელმწიფო საოთბირაში უნ[illegible] და მოეწვიენით.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რას აკეთებდნენ სათათბიროს მოწვევამდე ისინი, ვინც ასე თავ-კაცობდებით იცავენ ქართველ ერს და საქართველოს?!

რიდელსაც სახელმწიფო სათათბიროში ესტატის, დატოვების, ებრაელების, ბოდიანელების, სომხების, მუსულმანების და სხვათა ერების დეპუტატებმა მოახდენიდენ წარუდგინეს მთავრობას, განცხადეს: ჩვენმა ერმა დაგვავალოო.

მაშასადამე, იმ ერებს, რომელთა დეპუტატებმაც მთავრობას მოახდენიდენ წარუდგინეს, წინასწარი მოდაბრაკები ჭონიათ და თავიანთი კანონიერებების განხორციელება დეპუტატებისთვის დაუვალებიათ.

ჩვენი დეპუტატები არ არიან უფლებანი. შესაძლებელია, ისე არ იქცევიან, რაგორც ამის მათხოვნა ჩვენი ერის ინტერესები, მაგრამ ამის თქმა, რომ ჩვენს დეპუტატებს არა სწამთ არც სიკრთველი და არც ქართველი ერი— ეს სიმართლეს მოკლებულია.

რიდელ იყო, რომ ჩვენს დეპუტატებს მიეწოდეს საბუთები, მასალა, დაეგზავნა ამის შესახებ ხმა ამიდენ სათათბიროში, და მათ ზურგი შეაქცეს ჩვენს ახოვნას?

არასოდეს!

აგერ, ბ. ჩხენკელს მიეწოდეს საბუთები, მასალა ალიარის ეკლესიის და მდ. მაჯანაძის შესახებ. ჩვენმა დეპუტატმაც ამოიდო ხმა!

სიკრთველის ექსარხოსმა ბირდაბერ სახელ ჩვენს დეპუტატს:— „ნუგეშ მიბოძეთ თქვენი დასმარების ამაგი ვიქონიო“-ო.

ჩვენა გვწერამს, რომ ბ. ჩხენკელი თავ-კაცობდებით დაეხმარება ექსარხოსს.

არა, ბატონებო, ჩვენს დეპუტატებს სწამთ, უფალთ სიკრთველი, ქართველი ერიც და იგინი უფრო წეშმარიტი ქართველები არიან, ვინემ ჩვენ, რამელნიც ჩვენს ქართველობას მხოლოდ უბერუნველობით, სინამდვილეს შეუგნებლობით, ფრაზებით, ეგერიდით და ერომანეთის დინძვა-გინებით ვიხენთ.

ეი მაკვლიანად:

კაზ „სიკრთველში“ მე 70-№-ში დაბეჭდა ფრიად საყურადღებო წერილი ბ. ი. ოქრაოშვილისა: „მამული გველუბებ!“

რიგორც მოგეხსენებათ, მიდიონერ დაბნოზოვს ეკარით ეულია შირაქი (რამოდენიმე ასი ათასი დესეტ. სახელმწ. მიწა-წყალი) სინავოო ბურაოვის დასადგ მელად. მუშაობის დასაწყობად კი კანონიერ ხაქ ეს დასასდოს ოსმალეთიდან კადმოსვეწილი სომხობა... შირაქი თუშ-ფშავ-ხევსუთა და ქიზიყელთა მასაზრდოებელია...

ვინ იქნება დამნაშავე, რომ ბ. დაინაზოვმა სასერუფეში მოიყვანოს თავისი ეს კანონიერ ხა თუშ-ფშავ-ხევსურნი და ქიზიყელნი უმიწ-წყლოდ დასტოვოს!

ჩვენ თუ ჩვენი დეპუტატები?

რასაკვირველია, ჩვენ და მხოლოდ ჩვენ!

მაგრამ, ჩვენ ულებრივად, ჩვენს დასაშაულობას თავზე მოგასხვევთ ჩვენს დეპუტატებს: „რატომ დაინაზოვის სიქციელზე ჩვენმა დეპუტატებმა ხმა არ ამოიღესო!“

ბატონებო, შეაკრეფეთ ამ სიკითხის შესახებ დაწერილებითი მასალები, დასწერეთ დასაბუთებული მოხსენება, დროზე გაუგზავნეთ ჩვენს დეპუტატებს და დაეგზავნეთ ჩვენი ერის გათელილი უფლებების აღდგენა-დაცვა.

თუ ჩვენმა დეპუტატებმა უფრაღდებოდ დასტოვეს ჩვენი სამარდიანი მოახენა, ხმა არ ამოიღეს სათათბიროში და ჩვენი ერის ინტერესები არ დაიცვეს, ეი მაშინ უფლება გვაქვს გავიცხოთ იგინი...

და ასე უნდა მოგიქცეთ ეოველთვის...

გვეუოფა ერომანეთის დანძვა-გინება!

ცალერი ფრაზები ვერ მიანიჭებს ბედნიერებას ჩვენს ერს.

სიტყვა—სიქმედ უნდა გაქცეოთ.

მეჭიდრო კავშირია სიჭირო. სიჭირია ქართველი ერის ორგანიზაცია.

ვინ უნდა შეჭმნას ეს ორგანიზაცია!

ვინ უნდა ადგეს თავს ეს საქმე?

— ქართველმა სიქველმოქმედო სიზოგადოებამ.

ამ სიზოგადოებამ უნდა აღეგნოს თავლეური ჩვენი ერის ეოფა-ცხოვრებას, აქ უნდა იეურადენ თავს ჩვენი ერის სიკეთეესო მოდგაწენი მამართველების კანონ-ჩვენდამ.

ამ სიზოგადოებას უნდა ჭეაგდეს სიქართველოს ეველა დაბა-სოფელსა და ქალაქებში თავისი წარმომადგენელნი და იგინი დროთი უნდა აწოდებდენ ამ სიქველ-მოქმედო სიზოგა-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მგოსანი კ. ბიბინაძე
სამხედრო სამსახურში გიოწვიეს.

***

ვუძღვნი მეგობარს კ. ბიბინაძეს

კვლავ აცილებენ მშობლები
ომში მიმავალ შვილებსა,
გაბარტახებულ მხარეში
ვაებით გამოზრდილებსა...

—

და შენც მზადხარ, რომ მათთან
გაფრინდე, გაინავარდო,
მე კი აქ უნდა დავრჩე და
ყოველ დღე შენზე ვიდარდო!..

ქნარი

დრამებს ოფიციალურად ცენზურა ამა თუ იმ სკეთხის შესახებ. ეს საზოგადოება-კი შეგრძოდ მასალას ჩვენს დეპუტატებს უნდა აწვდიდეს.

და, აი, რაც ჩვენ ამის კანგახარტიეფდებთ მაინ, ეშვს კარეშეა, ჩვენი დეპუტატები, ანგარიშს კაუწეენ ამ მოვდენას, და სავადებუდოდ ნასოვდიან დაიტვან ის--რასაც ეს საზოგადოება დაავადებს.

ასეთი ორგანიზაცია თვით ჩვენ დეპუტატებსაც ხელს შეუწყობს, ვინაიდან მაო ეტოდენებთან ვის, რომელ საზოგადოებას მიმართონ რომელისამე საკითხის შესახებ ცნობების და საბუთების მოსაწოდებლად.

ხოდო სანამ ჩვენ არ შეგეავშორდებით ერთ დროშის ქვეშ, სანამ ერთი მთლიანი ორგანიზაცია არ ბეგეენება, ჩვენს ხალხთან დაკავშირებული არავითარი—არც ზნეობრივი, არც ეურდიული,—უფლება არა გვაქვს კავიტხოთ, მიწასთან გა ვასწოროთ, ან და ტამდე ავაშალოთ, „რომის უფოდეგელ პაპად“ გამოგაცხადოთ ჩვენი დეპუტატები... **თ. მალაროელი**

ᲫᲛᲐ

I

. . . . . .

— მე არ მოგცემ ნებას, რომ შენ მამიჩემის ნაყმევის შვილს გაჰყვე ცოლად.. გესმის... არ მოგცემ ამის ნებას!

— კოტე! მაკვირვებს შენი საქციელი.., შენ ხომ განათლებული კაცი ხარ... საზოგადო მოღვაწედ ითვლები! სად ნამდვილი სიყვარული და სად შინაყმობა! მე თუ კი მიყვარს და კმაყოფილი ვიქნები, შენ რა გენაღვლება? მე მას ბავშობიდან ვიცნობ და მიცნობს. ერთი წელი კიდევ და მასწავლელი იქნება. მე კი წელს მაძლევენ მასწავლებლობის ალაგს. მეც და მასაც ძალიან მოგვწონს ეს კეთილი საქმე, აქეთკენ არის ჩვენი მისწრაფება და ამიტომ მე უკანასკნელად გთხოვ, ნუ დამიშლი კაკოს ამხანაგობას, ტყუილად ნუ მაწყენინებ...

— **Никогда**.. ქალებს ჭკუა თავლში გაქვთ. ჩემი სიძე უმაღლესი ნასწავლი უნდა იყოს. ჩვენს ოჯახს არ შეშვენის ღარიბი გლეხის შვილი სიძედ, არა. რას იტყვის ქვეყანა! დემოკრატი ოჯახში!.. ღმერთმა დამიფაროს. ტყუილად არ მაწყენინო, მე მაგის ნებას არ მოგცემ.—ხმის ამაღლებით და თვალების ბრიალით უთხრა კოტემ თავის დას და გულმოსულმა ქუდს ხელი დაავლო.

— კოტე! რა-კი ასეა, მე გადაჭრით გეუბნები, კაკო ჩემი საქმროა...

— მე-კი გადაჭრით მოგახსენებთ, რომ სანამ ცოცხალი ვარ, ის ჩემს ოჯახში სიძედ ვერ შემოვა.—ძალზე გაჯავრებით და ხმის კანკალით უთხრა კოტემ სოფოს და ოთახიდან ჩქარი ნაბიჯით გავიდა.

II

ოხ, ღმერთო! რა უნდა მოვსთხოვო შეუგნებელ მშობლებს, როცა ჩემი შეგნებული ძმა ასე მექცევა!.. როგორ მინდოდა კაკოსა და კოტეს შორის კარგი განწყობილება ყოფილიყო... მაგრამ რა ვქნა, რომ ალარ ხერხდება.. ჩემი კაკო, ჩემი თაუსელე ბიჭი... იმან ეს ადრე მისიზმრა: შენი ძმა მალლა იჭერს თავს, შეიძლება ნება არ მოგ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ცეს ჩემთან ამხანაგობის, შენ-კი ძმის დაკარგვა შეგაწუხებს და ამიტომ ისევ შორეული მეგობრები ვიყოთო. ძალიან მიყვარხარ, მაგრამ რომ ჩემით დაიტანჯო, ძმა დაკარგო, არც ეს მინდა, ვაი თუ მერე ინანოვო. არა, ჩემო კაკო, სიყვარულში და ქმრის არჩევაში ძმას და მშობლებს არაფერი საქმე აქვთ მე ვინც მიყვარს და ვუყვარვარ, იმას წავყვები, მორჩა და გათავდა. შენ ჩემი ხარ, ჩემი ხარ, ჩემი.

ამ სიტყვებით მაშომ კაკოს სურათი გულში ჩაიკრა.

კოტე კი გაბრაზებით მიაბიჯებდა ქ. №-ის ქვაფენილზე:

— სალახანა, სალახანა, საძაგელი... სად ის, სად ჩემი და... კაცები ხომ არ დალეულა ქვეყანაზე... მაგრამ მართლა, რომ გაჭყვეს... მაშინ ხომ გატყდა ჩემი სიტყვა!..

ამ ფიქრით გართული ქალაქის ბაღში შევიდა. აქ ყმაწვილების გუნდში შენიშნა კაკო, რომელიც გაცხარებით ეკამათებოდა ამხმნაგებს თანამედროვე კითხვაზე:

— ხალხმა თითონ უნდა უპატრონოს თავის თავს... დღევანდელი ჩვენი მყვირალა ინტელიგენცია, რომელშიაც ნამდვილი ჭეშმარიტი მოღვაწე ასში ორი არ იქნება, ვერაფერს გახდება, თუ ხალხი არ შეინძრა და თვალი არ გაახილა!—ისმოდა კაკოს სიტყვები.

— მე შენ გაკამათებ... ამით მოხიბლე შენ ჩემი და!.. ვერ მოგართვი... ან შენ—ან მე.

გაიფიქრა კოტემ, ბაღიდან უკან გამობრუნდა, იქვე აფთიაქში შეუხვია და ნახევარი საათის შემდეგ-კი ისევ ბაღში გაჩნდა.

ბაღი მშვენივრად იყო გაჩირაღდნებული. ურიცხვი მოსეირნე ქალ-ვაჟნი, ათასფერად აზიზილპიპილებულნი, უზრუნველად სეირნობდენ. ისმოდა უდარდელი სიცილ-კისკისი: ვინ ვისი გულის ნადებს უშლიდა, ეფათინაურებოდა. ყველას სახეზე მხიარულობის ღიმი უკრთოდა. მოწყენა ემჩნეოდა მხოლოდ კაკოს. ის ეხლა ერთ ალაგას იდგა, მარტოდ მარტო. ცალ ხელში წიგნი ეჭირა, მეორე ხელით კი ახლად აკოკრებულ ულვაშებს დაჟინებით იგრეხდა, თუმცა საამისო ჯერ არაფერი ქონდა, თან ვიღაცას ეძებდა თვისი შავი გონიერი თვალებით, მარა ერთ ადგილზე ვერ შეჩერებულიყო.

— »ალბად ცუდათ არის საქმე, კოტე წინააღმდეგია ჩვენი ცოლქმრობის... მიტომ აღარ გამოჩნდა ჩემი სოფიკო.«

ამ ფიქრებში იყო ის გართული, რომ უცებ კოტეს მოჰკრა თვალი და ცეცხლივით აენთო, გულმა ბაგიბუგი დაუწყო. არამც თუ სოფოს ძმა, ამხანაგი რაა, მეზობელი რომ ენახა კაკოს სოფიკოსი, მაშინაც გული სიამოვნებით აუძგერდებოდა... თუმცა ამ ჟამად სიძულვილი და სიყვარული ერთმანეთში აირია, რადგანაც არ იცოდა გადაჭრით, კოტე რა აზრის იყო ბაზე. მაგრამ როცა კოტემ შენიშნა ის და ღიმილით მიესალმა, თან ცოტა ხნის შემდეგ მახლობელ სარძევეში რძის სასმელად მიიწვია, კაკო სიხარულით აივსო, ნეტარების ერუანტელმა დაუარა. ასეთი ქცევა კოტესი ნათლად მოწმობდა, რომ საქმე სასურველად იყო დაგვირგვინებული, უკვირდა მხოლოდ, რომ სოფომ ასე დაგვიანა მისი ნახვა.

რძის მირთმევის შემდეგ კოტე და კაკო მალე მოშორდენ ერთმანეთს. კაკოს კვლავ ბაღში უნდოდა შესვლა და საყვარელი სატრფოს ნახვა, მაგრამ უეცრად რაღაც სასუსტე იგრძნო, გული აერია და თვალები დაუბნელდა; სახლისაკენ გაეშურა, შინ მისვლა კი ვერ შეძლო, გზაში ჩაიკეცა. ამხანაგებმა მხარით მიიყვანეს... დედამ მას ვეღარაფერი გააგონა. მისი ნაღვლიანი და ცრემლით სავსე თვალები ვიღაცას ეძებდა, უნდოდდა რაღაც ეთქვა, მაგრამ ენა აღარ ემორჩილებოდა.

ერთი საათის ტანჯვის შემდეგ კაკომ მოხუცი დედის მკლავზე დალია სული...

— საკმელში რაღაც ჩაჰყოლია, ნახევარი საათით ადრე რომ მომესწრო, გადავარჩენდიო—სთქვა ექიმმა.

მოხუცი დედის სიბრალული და სოფოს ქვითინი ქვასაც კი ააცრემლებდა...

III

»საყვარელო დაიკო მარო! მადლობელი

ვარ მოგონებისთვის. ან რა საკითხავი ვარ მე, კაკოს მკვლელი... ის ხომ ჩემი მსხვერპლი შეიქნა... მუდამ ერთ ალაგას ვარ ჩაკეტილი მონაზონივით. ის აღარა ვარ შენ რომ გახსოვარ... გამხდარი, გაძვალტყავებული... ჩემი გრძელი თმები, კაკოს რომ ისე მოსწონდა, გავიკრიჭე. აღარაფერი მახარებს, ყველაფერი შემძულდა და თუ ვცოცხლობ, ეს ჩემი მოწაფეების წყალობით, კაკოს უყვარდა ეს საქმე და სულ იმას მეუბნებოდა: „წავიდეთ სოფელში და ორივე ერთად ვემსახუროთ სახალხო საქმესაო". მეც ვითომ რაღაც მინდა გავაკეთო, მაგრამ ნაძალადევია ყველაფერი... ჩემმა „კეთილის მყოფელმა" ძამიამ ასე ინება... უდანაშაულოდ, უსინდისოდ მოსპო ორი ადამიანი... ჩემი და ჩემი კაკოს ცოდვა მას.. მშვიდობით, ჩემო საყვარელო დაიკო შენი ძალად გაუბედურებული სოფიკო."

აი, რას წერდა სოფო ერთი წლის შემდეგ თავის მამიდაშვილს მაროს.

ს. რემონიძე

ორი სურათი

საგანგებო დილაა, დილა გაზაფხულისა,
წყაროსავით ჩუხჩუხებს გრძნობა სიყვარულსა

ყვავილებით ირთვება მდელო მინაზებული,
ნეტარებით ივსება ყველა გალაღებული.

მხოლოდ შრომის სამეფო ისევ ისე გრიალებს,
ტანჯულთ ცრემლი და ოფლი ერთმანეთში წკრიალებს.

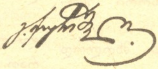

პროვინციის სცენის მოღვაწენი

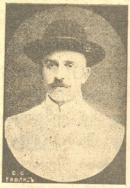

ვასილი აბრამის-ძე ხოზბერაშვილი

ხაშურის სცენაზე მუშაობა დაიწყო 1904 წ. ნაკისრ როლებს ნ ქიერად ასრულებს. ხშირად ქართულ გუნდსაც ლოტბარობს ხოლმე პიესებში. 30 აგვ. ხაშურის ქართ. დრამ. წრის გამგეობა უმართავს საბენეფისო წარმოდგენას.

ნ. გურული

დასის მომზადება

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც." № 34)

(ყველამ კარგად იცოდა, თუ რა პასუხსაგები თანამდებობაც იყო რეჟისორობა და ასეთ ძნელ საქმისთვის ღირსეული ვერავინ გამოეძებნათ.

ერთმა, ორმა მაშინვე წამოიძახა სოსო იყოსო. მაგრამ ამის წინააღმდეგი თვით სოსო გახდა.

ზოგს გაუკვირდა. ზოგიც შეეხვეწა. სკვინჩაძემ ისიც კი უთხრა—რას ინაზებიო, მაგრამ სოსომ ვრცელი სიტყვის შემდეგ ყველას ვარლამზე მიუთითა.

აქ ვარლამიც განაზდა. ზოგმა წამოიძახა —ფარულა ხმები შემოვკრიბოთო, მაგრამ სოსო ამისიც წინააღმდეგი გახდა:

— ჩვენ შორის არ არის საჭირო ფარულ ხმების შემოკრებას დავეჩვიოთ. ჩვენ პირდაპირ და თამამად უნდა გადავჭრათ ჩვენი საკითხები. აქ თუ მე მითხრეს რათ ინაზებიო, ეს წეღანაც დაგიმტკიცეთ, მგონია, რომ ჩემი უარი განაზებით არ მომდის... მე არა ვარ მაგ საქმისთვის მომზადებული. . საზოგადოთ ქართველებს რეჟისორები არც კი გვყავს, ასეთი შეიძლება შემდეგში გაჩნდეს, სრულიად ღირსი ამ სახელისა...

მაშ ჩვენ შორის კიდევ უფრო გასაჭირია რეჟისორის არჩევა...

— მაშ სულ ურეჟისოროდ ვიყოთ!— წამოიძახა ანდრომ.

მაგრამ ყველამ სიცილი დააყარა. სოსო კი განაგრძობდა:

— ძნელია-მეთქი, მაგრამ ჩვენ შორისაც შეიძლება უფრო შესაფერი გამოვძებ-

ნოთ და ამისათვის არ უნდა დაგვჭირდეს ფარული ხმის შემოკრება. ესეთი შესაფერი კი ჩვენ შორის, ვიმეორებ, უსათუოდ ვარლამია. იგი, ერთი რომ, დიდი ხანია სუფლიორობს. ეს კი ბევრ რასმე ნიშნავს. უსათუოდ მას ბევრ ჩვენზე უფრო კარგა შეთვისებული აქვს სასცენო მოხერხებულება. იცნობს ბევრს პიესას, მაშასადამე სხვაზე უფრო კარგა აქვს წარმოდგენილი როლების ფსიხოლოგიური და ფიზიკური სად-რაობა; ვერ დავიჯერებ, რომ ჩვენზე უფრო ზოგიერთი მიზანსცენაც მას უკეთ არ ჰქონდეს გათვალისწინებული ერთის სიტყვით ეგ უფრო შეტოპილია სცენის შინა მხარეებში და ყველა ამას გარდა ეგ კაცი კითხულობს სხვადასხვა სათეატრო წიგნებს, ზოგიერთ სახელმძღვანელოებსაც, სპეციალურ ჟურნალ-გაზეთებს ხომ ყველამ ვიცით, როგორთაც თვალ-ყურს ადევნებს... ამას გარდა და უმთავრესი კიდევ ის არის, რომ ჩვენ ყველანი ვენდობით და მისი პატივის ცემა გვაქვს. მაშ ჩვენც გავითვალისწინოთ ყოველივე ეს მისი ღირსება და პირდაპირ ვთქვათ, რომ ჩვენ შორის, დღეს-დღეობით, ყველაზე უფრო შესაფერი რეჟისორი ვარლამია...

კვლავ ყველანი ახრიალდნენ. მხოლოდ ამაღლობელი როგორღაც მობუზული იჯდა.

ეს შეამჩნია სოსომ და გულს რაღამაც რეჩხი უყო.

— ნუ თუ ამაღლობელს ეწყინა, რომ ის არ დავასახელეთ? — გაიფიქრა სოსომ. — საკვირველია! განვითარებული ყმაწვილი, სათეატრო საქმის ამდენად მოყვარული და როგორ ვერ მიმხვდარა, რომ დღეს ყველას სარეჟისოროდ ვარლამი გვჯობია... რა ვუყოთ, რომ ამაღლობელი მოსკოვში იყო და სამხატვრო თეატრი ნახა... ბევრი რამ წვრილმანი სასცენო საქმისა ვარლამმა უკეთ იცის, ვიდრე ამაღლობელმა...

ფიქრობდა ასე სოსო, მაგრამ ეს ნაფიქრი აღარ წარმოთქვა. შეიძლება ამითი საქმეში უარესი აურ ზაური შევიტანოვო.

მხოლოდ საერთო ხრიალში სკვინჩაძეს გაუზიარა:

— ის კი არა, მე მგონია, რომ ყოველი სუფლიორი ცოტაოდნად რეჟისორიც უნდა იყოს. აარა, იმიტომ კი არა, რომ, როგორც ეს ხშირად მომხდარა ჩვენს თეატრში, მისი ხუფიდან წრმოდგენის დროს მსახიობს უჩვენოს მიზან-სცენები, ტირილ-სიცილი, სცენიდან გასვლა და სხვ. არა! იმიტომ, რომ ხანგრძლივ რეპეტიციები — მეცადინეობა, პიესის თავ-მობეზრებამდე შესწავლა, ყოველი წვრილმანის დახსომება, ძალა-უნ ებურათაც უნდა არეჟისორობდეს მას...

სკვინჩაძე სერიოზულად ყურს უგდებდა.

სოსო კი თუმცა ამას ეუბნებოდა, თავში იმავ წამს სხვა აზრიც უფრთქიალებდა: შეიძლება ეს ჩემი მოსაზრება პარადოქსიც იყოსო.

საერთო ხრიალში კი მაინც ის გადაწყვიტეს, რომ ხმები ფარულად შეეკრიბათ.

ამანაც აწყენინა სოსოს, მაგრამ საერთო გადაწყვეტილებას მაინც დაემორჩილა მხოლოდ იმან კი გაახარა, რომ ქაღალდის პაწია ნაჭრების ჩამორიგების შემდეგ თვით მას მხოლოდ ორი ხმა და ვარლამს ოთხი რგებოდა.

ამ რიგად რეჟისორად სუფლიორი ვარლამი იყო არჩეული.

მაშასადამე სოსოს სიტყვამ გასჭრა. მხოლოდ გულში ის ჰქონდა ხინჯად: მაინც რათ იხმარეს ამ ექვსიოდე კაცმა, თითქოს ერთის აზრით, საქმის სარგებლობით გამსჭვალულებმა, ფარული წესი ხმის მიცემისა. სოსოს აზრით ეს არ იყო კარგი ნიშანი. ეს ახალგაზდობაც ძველ, გათელილ ბილიკს რჩეობდა.

შალვა დადიანი

(გაგრძელება იქნება)

ჯარისკაცი **ერემია სოფრომისძე ურუშაძე**
(მოკლულია გერმანიის ფრონტზე)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ოსმალეთი და საქართველო

(აჭარის დღევანდელ მდგომარეობის გამო)

I

მუხანათებს არ სძინავთ!

„ოსმალეთი“ უბრალოდ მითვისებული სახელ-წოდებაა. იგი, როგორც „ტერიტორია“, არ არსებობდა.

ოსმანლთა ზეპირ-გადმოცემა მოგვითხრობს: კასპის ზღვის რომელიღაც ნაპირიდან გამოჩენილა მოყიალე ურდო თურქებისა. ესენი ჯერ შესევიან მცირე აზიას, შემდეგ-კი დაუპყრიათ ბიზანტიის მთელი აზიის (ანატოლია) ნაწილი სკუტარამდე. (სკუტარი ნაწილია კონსტანტინოპოლისა).

ამ თურქთა და არაბთა შორის ხშირი ბრძოლა ყოფილა.

იმ ხანებშივე (XIII საუკ.) იმავე მიდამოში ჩნდება ახალი ძლიერი ურდო იმავე აზიელ თურქთა შორის და ეს ურდო გამოდის მოსარჩლედ მეომართა უფრო სუსტი მხარის—არაბებისა. ამ ურდოს მეთაური იყო ვინმე ოსმან.

და აი, ამ ოსმანის დახმარებით არაბთა მეფე მოლა-ჰუნქარ ოღლი—სძლევს სელჯუკ—თურქებს და ბატონდება მცირე აზიაში.

არაბთა წინასწარმეტყველის მუჰამედის ბრძანებით: „მუსულმანთა შორის, ვისი ხმალიც უფრო ძლიერა სჭრის, მეფეც ის უნდა იყოს“. ამ რწმენის მიხედვით მოლა-ჰუნქარ ოღლი თვითონვე უთმობს ოსმანს თავისს ტახტს და ამეფებს არაბ-თურქთა ზედა, ანუ, უკეთ რომა ვსთქვათ, უფლებას ძალა იგდებს ხელში.

დღესაც ამ რწმენაზეა დამყარებული ის ხმები, რომ ენვერ-ფაშა სულტნად უნდა გამოაცხადონო. თუ მართლა სასწაული მოხდა და დღევანდელ ომში ენვერმა გაიმარჯვა, რომელიც, როგორც ვიცით საკუთრად მისი ინიციატივით არის დაწყებული, ადვილი შესაძლებელია, რომ ის სულტანი გახდეს, მით უმეტეს, რომ თუ დღეს ოსმალეთს ევროპაში კიდევ რამე აბადია, ეს მხოლოდ ენვერ-ფაშის მეოხებით არის.

ამნაირად, ოსმალეთი ჩნდება მხოლოდ ოსმანის გამეფების დღიდან. ვინ იყო ოსმანის წინაპარი, ეს არავინ იცის. მაშასადამე ვერავინ იტყვის, უტერიტორიო ხალხი ტერიტორიას ვერ შექმნისო.

ამიტომაც ქართველებს დიდი სიფრთხილე გვმართებს, რომ ჩვენს ტერიტორიაზე თან და თან უცხოელები ესახლებიან· და თუ კი უთვისტომო მოყიალე თურქთა ბრბომ ბერძნების ნაოხარზე უზარ-მაზარი ტერიტორია შექმნა, ვინ არის იმის თავდები, რომ იგივე არ გამეორდება ჩვენზედაც?.. მით უმეტეს, რომ ჩვენს მტრებს ამისათვის ყველაფერი ხელს უწყობს...

ჩვენ ვხედავთ, რომ მეგობრები არსადა გვყავს, მტერი კი ბევრი, რომლებიც თანდათან ახორციელებენ თავიანთ ჩუმს მიზანს.

რა ზომებს ხმარობენ ამისათვის ჩვენი მტრები,—ამაზე შემდეგ. ახლა-კი ჩვენი ვალია კარგად დავაკვირდეთ. როგორც ჩვენს, ისე ჩვენს მოძმე აჭარელთა მდგომარეობას, თორემ მუხანათებს არ სძინავთ ..*)

იასე რაჭველი

---

*) ეს წერილი, ჩვენს უნებლიეთ, გასული კვირის ნომერში ვერ მოთავსდა. **რედ.**

ბედნიერი დღე

(გაგრძელება. იხ. „თ. და ც.“ № 34)

V

თებრო, სონა, ეგნატე, კოტე, სანდრო და გიორგი.

ეგნ. (დიმილით მეგებება) მობრძანდით, მობრძანდით, ბატონებო!

სანდ. (მიესალმება ყველას.)- მაპატიეთ, ბატონებო, რომ დავიგვიანე.

გიორ. (მიესალმება ყველას) მოულოდნელმა შემთხვევამ დაგვაგვიანა, იმედია, გვაპატიებთ.

ეგნ. დაბრძანდით, დაბრძანდით, დამნაშავე ხართ, მაგრამ რა გაეწყობა. (ყველანი დასხდებიან)

სანდ. (ხელცახოცს ინიავებს.) უჰ! რა ჯოჯოხეთი სიცხეა, აქ ნამდვილი სამოთხე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

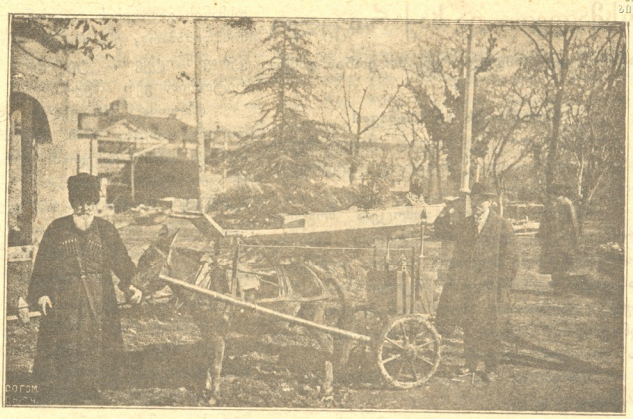

დაჭრილ მეომართა საზიდავი საკაცე

ინჟინერი თავ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილის მიერ გამოგონილი

ყოფილა,

კოტე. ჩემს დღეში არ მინახავს ასეთი გაუთავებელი სიცხეები.

ეგნ. (სიცდით) სირცხვილ-ნამუსი სულ დავკარგე, ისეთი დღეებია. წარმოიდგინეთ ტანისამო'ი ველარ ჩამიცვამს,

თებ. (ეგნატეს) მართლა რომ დაჭკარგე სირცხვილ-ნამუსი. ადექ ჩაიცვი „ტუტურკა". მღვდელი ხომ არა ხარ ანაფორა რომ ჩაგიცვამს.

ე ნ. (დიმიდით) რა უშავს, ჩვენები არიან. იმედი მაქვს არავინ დამძრახავს.

სანდ. (თებროს) ხომ კარგათ ბრძანდებით, ქალბატონო თებრო? (სონას) თქვენა, სონა?

თებრ. გმადლობთ, გახლავართ. ალარც თქვენ გვწყალობთ, ბატონო სანდრო, და ალარ დაიარებით ჩვენსა. გიორგი ხომ ორი თვეა ალარ მინახავს.

გიორ. (დიმიდით) ველარ ვიცლით, ქალბატონო თებრო, თორემ იცოცხლეთ თქვენთან მოსვლა სასიამოვნო იყოს.

სანდ. (თავდს მოაყდებს ბადს) ერთი აქ ჯდომა რათ ღირს ვინ იცის, მაგრამ ამ დროს რა ვუთხრა.

ეგნ. (სწუხს კაიყდ-კამოიყდის) ნეტა რა დაემართათ ასე რომ დაიგვიანეს. ახ, დიდ ბა შენ ღმერთო. (მიყა სუფრასთან და ათვალიერებს)

კოტე (სანდროს და გიორგის) თქვენ რაღა ჯანდაბამ დაგაგვიანათ? სად იყავით?

გიორ. (მოწყენით) ნეტა პირდაპირ აქ წამოვსულიყავით და არა მინდოდა-რა. სანდრო რომ კაცს აუხირდება, ხეირი არ დაყრება. ხან აქეთ მათრია, ხან იქით და კიდეც დაღამდა გვაპატიეთ რომ ასე დავიგვიანეთ

ეგნ. (იცინის) რა ვუყოთ, ხან ასე იქნება და ხან ისე. (სონას) ამა ერთი, შვილო, დაუკარ რამე ცოტათი გაგვამხიარულეთ, თორემ სტუმრებმა მოიწყინეს.

გიორ.
კოტე.
სანდ. } (ეგეფანი ერთად.) გთხოვთ,

თებრო. ადექ შვილო, წადი და დაუკარ. (სონა წამოდგება და შეგა ოთახში. ტოტა ხნის შემდეგ კაისშის ბაინინოს ხმა ნელ-ნელა ეგეფანი ხმას ეყოდებენ და სიერთო სიმღერა კამარდება, ტოტა ხნის შემდეგ ბაინინოს ხმა უცბათ შესწყდება და ზარის წკრიალი მოისმის)

სონა. (კამოგარდება. მოვიდნენ, მოვიდნენ! (კაიქცეგა ისევ ოთახში)

ეგნ ეს უთუოდ ამოლონი და სალომე უნდა იყვნენ. (შემოაღებეგა მეკანონ შემოდიან სადმე და ანდონი) **ვ. ირეთელი**

(გაგრძელება იქნება.)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„განათლების საზოგადოების სკოლის დამფუძნებელ—მზრუნველნი

შუაში ა. მ. წერეთლი ა, **მარცხნივ** ე. გ. მესხისა, ვ. დ. ქართველიშვილი მიქაბერიძისა **მარჯვნივ**—ა. ი. პავლიაშვილი თიკანაძისა და ა. ა. ფალავასი. (ზოგის სურათი ვერ ვიშოვეთ)

გამოსადეგი ცოდნა ანუ პირველი ქართული სკოლა

განათლების“ საზ-ბის მიერ დაფუძნებული*)

გამოსადეგი ცოდნა!..

აი, რა სწყურიან ყველაზე უფრო მეტად ჩვენს ბედკრულ სამშობლოს.

ჩამორჩენის, გადაგვარებისა და ეროვნული კერის ჩანელების უმთავრესი მიზეზი, ვინ არ იცის, რომ სკოლების უკულმართობაა...

როგორ უნდა გაიფურჩქნოს მწერლობა, თეატრი და, საზოგადოდ ეროვნული კულტურა, როდესაც მისი საფუძველი—ანი და ბანი—არა მშობლიური იქნება?!

საქართველოს კულტურა მხოლოდ მაშინ ჰყვაოდა, ოდეს ყოველივე ეროვნულ ნიადაგზე ჰქონდა მოწყობილი...

მოიგონეთ ჩვენი ოქროს და ვერცხლის ხანები...

სადღაა დღეს ქართველის გონებრივი ბუმბერაზობა, დამოუკიდებელი აზროვნება? მთელ მეცხრამეტე საუკუნეში თუ ვინმე მოაზროვნე მოგვევლინებოდა ანუ დღეს არის ვინმე შესამჩნევი—უმთავრესად ეროვნულ ნიადაგზე, სიყრმიდანვე მშობლიურ ძუძუთი გაზდილი—ქართველი ხალხის ზეპირ თუ ძველი წერილობითი საგანძურით გაზრძმე დილი.

მთელის ქვეყნის მაღალ მოაზროვნე აღმზრდელ-მასწავლებელნი, დიდნი პედაგოგნი ტყუილად კი არ გვიმოძღვრბენ, რომ სამშობლო ენა პირველი სახსარია წესიერი სწავლა-განვითარებისაო...

ჩვენი ყოფა-ცხოვრება კი, სულიერ-ნივთიერი აღორძინება სწორედ ისეთ ჩარჩოებში მოექცა, რომ საკუთარი სახიერება თან და თან გაგვქრობოდა..

მაგრამ დღეის შემდეგ ასეთი ხელოვნური ჩარჩოები-ეროვნული სკოლის შევიწროვება რაოდენადმე მოისპობა, თუ თვითონ ჩვენც ხელი შევუწყეთ ისეთი სკოლების გახსნა-გამრავლებას, რომლებიც ჩვენი ერის საკეთილდღეოდ იქნება მოწყობილი...

გასულ **1914** წ. **1** ივლისს გამოვიდა კანონი, რომლის ძალითაც ყოველ ერს ანუ საზოადოებას შეუძლიან საკუთარი ხარჯით დაფუძნებული სასწავლებელი სათავისო გეგმით მოაწყოს და სწავლაც სამშობლო ენაზე შემოიღოს....

თქმა არ უნდა, ქართველი ხალხი ეროვნულ სკოლებს დაიარსებს, მაგრამ როგორ უნდა ვასწავლოთ ამ სკოლებში, თუ შესაფერი ქართული სახელმძღვანელოები და მშობლიურ ნიადაგზე აღზრდილ-გაწვრთნილი მასწავლებელნი არ გვეყოლებიან?..

„განათლების“ საზოგადოების გამგეობამ სწორედ ამ გარემოებას მიაქცია ყურადღება და თვის სკოლას მომავალ წლის ენკენისთვიდან უმატებს 4 კლასს—ჰხსნის ქართველ

---

*) ეს წერილი სამი კვირის წინად უნდა დაბეჭდილიყო, მაგრამ სურათების გამო შეგვიანდა. ზოგიერთ სურათს ახლაც ვერ ვბეჭდავთ რადგან ვერ ვიშოვნეთ. რ ე დ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ქალთა პირველ ეროვნულ საოსტატო სემინარიას, რომელშიაც კურსდამთავრებულნი ქალნი მასწავლებლებად მოეფინებიან მთელს ჩვენს სამშობლოს—როგორც წ. კ. ს., აგრეთვე კერძო თაოსნობით თუ მომავალ ერობისაგან დაარსებულ ანუ სხვა სკოლებს,..

ეს პირველი ქართული სკოლა კიდევ იმითიც ღირსშესანიშნავი, რომ თვის ზღუდეთა შორის თავს უყრის ქართველი ღარიბი ხალხის ქალიშვილებს, გონებითი სწავლა განათლების და ზნეობრივი აღზრდის გარდა, ხელსაქმესა და ოსტატობას—მასწავლებლობას ასწავლის, ერთი სიტყვით—გამოსადეგ ცოდნას აძლევს, ცხოვრებისთვის ამზადებს, რომ ყოველმა ქართველმა ქალმა ოფლითა თვისითა და პატიოსანი შრომით მოიპოვოს ლუკმა თვისი

დიაღ, პატიოსანი შრომით!

და მერე განა მასწავლებლობაზე—ისიც სახალხო მასწავლებლობაზე—პატიოსანი შრომა კიდევ იქნება რამე?!

თუ ჩვენს ქვეყანას ჟამსა წარმართობისასა სუსტმა ასულმა, წმ. ნინომ მოჰფინა სხივი ახლისა სჯულისა, თუ წარსულში ოქროს ხანა შეგვიქმნა სამშობლო ნიადაგზე აღზრდილ-განბრძენილმა თამარ დიდმა, თუ შავთა დროთა ხანაში ჩვენს ერს წინ წარუძღვა ისევე მშობლიურ ნიადაგზე აღმოცენილ-განსპეტაკებული ქეთევან დედოფალი, რომელმაც ხელთ აიღო სკიპტრა ქვეყნის მფარველობისა, ერის სადიდებლად ეწამა და მით განამტკიცა ხასიათი ქართველი ქალისა,—დაე, დღესაც ეროვნულ ნიადაგზე აღზრდილ-განვითარებულმა ქალმა მოჰფინოს განათლების სხივი ჩვენს ბნელში ჩაფლულ სოფელს, ჩვენი უხასიათო თაობის ხასიათი გამოჰკვეროს და დღეს დაცემული ჩვენი ქვეყანა ფეხზე წამოაყენოს...

ისტორია მოუწოდებს ქართველ ქალს და მანც ხელთ უნდა აღიღოს ლამპარი და სკიპტრა ერის განათლება-ამაღლებისა...

მაგრამ ეს ქალი იქნება არა მაღალ პალატებიდან, სრა-სასახლეებიდან, არამედ უმეტესად ღარიბთა კერიდან, ვითარცა მაცხოვარი დურგლის შვილი, ბაგაში მწოლარე...

ამის ნიშნებსაც უკვე ვხედავთ...

ამ ათიოდე წლის წინად თბილისში ქართველ ქალთა პატარა წრემ, ან. [illegible] წერეთლის, კნ. ნინო პორ. ბარათაშვილის, ეკატ. გრ. მესხისა, ვ. დ. ქართველიშვილი-მიქაბერიძის, ანნა იაკ. პავლიაშვილი-თიკანაძისა, კნ. ალექსანდრა ალ. ფალავასი და სხვათა თაოსნობით ვერაზე გახსნა ალ. ყაზბეგის სახელობის სკოლა. ამ სკოლამ ბევრი გაჭირვება გამოიარა, ბოლოს დახურეს კიდეც, მაგრამ თავგამოდებულმა ქართველმა ქალებმა დააფუძნეს საზოგადოება „განათლება“, დახურული სკოლა ახალი სახით გახსნეს, შვიდი წლის კურსით, 1881 წ. პროგრამით, რომელშიაც განსაკუთრებით ქართველი ღარიბი ხალხის შვილები სწავლობდენ.*) ამ წლიდან. გამგეობის მეცადინეობით და საზოგადო კრების დადასტურებით, ყველა საგნის სწავლება ქართულ ენაზე იქნება, ხოლო მომავალი წლის ენკენისთვიდან ხსენებულ სკოლას საოსტატო სემინარიის კლასებიც მიემატება (თანდათანობით). მოწაფეებს რუსულშიც იმდენად გაწრვთნიან, რომ სახაზინო სასწავლებელში შესძლონ გამოცდის ჩაბარება და სხვა და სხვა სკოლებში მასწავლებლობა...

აი დიდებული ნაბიჯი ჩვენი ქვეყნის წინსვლის საქმეში...

ეს საძირკველია, პირველი ქვა, რომელზედაც უნდა აიგოს და განმტკიცდეს ჩვენი ეროვნული თვითარსებობა და ბედნიერი მომავალი...

დიაღაც სრული ჭეშმარიტებაა „განათ-

---

*) ყაზბეგის სკოლისა და შემდეგ „განათლების“ საზოგადოების მიერ დაფუძნებულ სასწავლებლის წინსვლას ყოველის მხრით ხელს უწყობდენ, ზემორე ჩამოთვლილ პატივცემულ მანდილოსანთა გარდა—პ. მ. სარაჯიშვილისა, ნინო ბეჟ. ყიფიანისა, მარ. მიხ. ღოღობერიძისა, მაკრინე ფორაქიშვილისა, ნინო გრ. უკრეხელიძისა, კნ. ელ. კონსტ. ბარათაშვილისა, ქ-ნი ფაცი ლომინაძისა, მარიამ თავ. ვახტანგ მაჩაბლის ასული—სახელოსნო განყოფილებას განაგებდა მუყაითად, ექიმი ქალი მარ. კონ. იოსელიანი—უფასოდ კურნალობდა სკოლაში, საპატიო წევრი ბ-ნი იაკ. ს.-ზედგინიძე—ნივთიერი შეწირულების გარდა საოსტატო სემინარიის დაფუძნების საქმეში დიდად შრომობდა, სოფიო და პეტრე მამრაძენი—საღამოების გამართვით და სხ. ხელს უწყობდენ და სხ. ზოგიერთი ამათგანი დღესაც მუყაითად დასტრიალებს სკოლას.

ლების საზოგადოების გამგეობის აზრი, რომ „ისეთ მცირე რიცხოვან ერს, როგორც ჩვენ ვართ, არ ეპატიება მთელი ერის ერთი ნახევარის უმოქმედობა საზოგადო ასპარეზზე... ქართველმა კაცმა სხვებზე ადრე უნდა შეიბას ქალი ცხოვრების უღელში... დროზე მოვიშველიოთ ქალი“, აღვზარდოთ იგი ეროვნულ ნიადაგზე და ერში მასწავლებლად გავგზავნოთ, ვინაიდან—„მხოლოდ ჩვენს ტიბაკონზე აღზრდილი მასწავლებელი შესძლებს რამდენიმედ მაინც შეასუსტოს გადაგვარებული ხასიათი დღევანდელი სკოლისა... („დედათა ქართული საოსტატო სემინარია“)

ნივთიერის მხრით „განათლების“ სკოლა ჯერ კიდევ ვერ არის სანუგეშო მდგომარეობაში. მართალია ამ საზოგადოებას აქვს საკუთარი სახლი და ქველმოქმედმა ს. ქ. კიპ. რიზოვმა თვისი უხვი შეწირულებით (სახლი 40,000 მან. ღირებული) ამ საზოგადოებას მკვიდრი საფუძველი ჩაუგდო, მაგრამ სასწავლებლის რიგიან ნიადაგზე დასმყარებლად ჯერ კიდევ თვალსაჩინო თანხაა საჭირო, რომ იგი პირნათლად გაუძღვეს ქართველ ქალთა პირველ სკოლას და ჩვენის ერის დაწინაურების საქმეს საუკეთესოდ მომზადებულნი მასწავლებელნი აღუზარდოს...

განსაკუთრებით ჩვენმა საფინანსო და სხვა საზოგადოებათ უნდა წაახმარონ თვისი ხელი: მოუკლონ იმ სასწავლებელთ, რომლებიც მხოლოდ გადაგვარებულ შვილებს, უბრალო მოხელეებს ანუ მოკუნტრუკეე, სულით და გულით გადაშენების გზაზე შემდგარ ასულთ გვიზრდიან,—და რაც შეიძლება, დიდი დახმარება აღმოუჩინონ სწორედ იმ განათლების სკოლას —დედათა ქართული საოსტატო სემინარიას,—რომელიც უნდა შეიქმნას ჩვენი ეროვნული თვითარსებობისა და გაძლიერების ლამპარი!..*)

*) თბილისის გუბერნიის თავ.-აზნაურობამ ამ სემინარიის შესანახავად სამასი თუმნის ძლევა გადასწყვიტა (წინად ას ას თუმნას აძლევდა წლიურად). ქალაქ ს გამგეობა აძლევს 300 მან. ეკ. ივ. სარაჯიშვილისა—200 მან. „ახალი კლუბი“—400 მ. (ხან მეტ-ნაკლებს) ი. ს. გოგებაშვილის ანდერძით —190 მ. ერთდროულად შეუწირავთ — კნ. ს. დიასამიძისას (ანდერძით) 100 მ., ქალ. საკრ. ბანკს—75 მ., სტ. ელიიძეს—50 მ. ბატ. კუზანოვს—62 მ. და სხ.

ჩვენ ღრმად გვწამს, რომ ის ქართველ ქალთა წრე, რომელმაც ეარაბისგან შეჭეროდ ეროვნულ-სახალხო-საგანმანათლებლო საქმე პირველი ქართული სკოლა, გაასკეცებულის ძალღონით იშრომებს ამ მართლა და ქართული განათლების სკოლის უზრუნველ საყოფელად*).

უსურვოთ წარმატება და სასახელო ღვაწლი ამ ჩვენი ბრწყინვალე მომავლის პირველ მერცხალს...

იოსებ ბრიმათიელი

ავი თვალი

ამბავი

ყბად აღებული—წყალ-წაღებული.
ხალხური ანდაზა.

რასულა ყაბულაშვილი მეტად აბუტბული ჰყავდა მთელს სოფელს. არც ჭირში, არც ლხინში იმას ახლოს არავინ გიიკარებდა ხოლმე; წვეულება იყო, ქორწილი, ქელეხი თუ სხვა რამ, იმისი ხსენება არსად იყო ხოლმე. მთელი სოფელი ერიდებოდა, ერიდებოდა კი არა უფრო ეშინოდა, ეზიზღებოდა, ეჯავრებოდა, თითქოს რაღაც გამოუთქმელს შიშს, გამოუთქმელს შეკთომას გრძნობდა ხოლმე ყოველივე სოფლელი მის დანახვაზე.

ბებერი, სახე დაღრეჯილი, უკვე წელში მოხრილი, მთლად ჭაღარა, თვალებ ჩაწირპლებული დამოღუშული, უფრო საცოდავს, შესაბრალის არსებას წარმოადგენდა, ვიდრე საშიშარსა და საზარელს რასმეს. მეტადრე სახე ისე ჩამოსტიროდა, ისე ჩამოწირპლოდა, ისე ჩასცავინოდა პატარა თვალები და ისე დაღაროდა და დანაოჭებოდა სახე, რომ კაცს უნდა შებრალებოდა ის და არა შეშინებოდა და საზარლობა ეგრძნო მის დანახვაზე.

**) ამ ჟამად სასკოლო კომიტეტში შემდეგი პირნი ირიცხებიან: ანასტასია მიხ. თუმ.-ერეთლისა (თავმჯდ.), ეკ. გრ. მესხისა, ანნა იაკ. პავლიაშვილი-თიანანძისა, ვერა დავ. ქართველიშვილი-მიქაბერიძისა, კნ. ალექსანდრა ალექს. ფაღავასი, ეფროსინე ჭიკინაძისა. ბ-ნნი: იაკობ სიმ. ზედგინიძე, გერასიმე იმნა შვილი; კანდიდატები — მარ. მიხ. ღოღობერიძისა და პელ. მიხ სარაჯიშვილისა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მაგრამ საქმე შეხედულება არ იყო. რასულს სახელი ჰქონდა გავარდნილი, როგორც ავი თვალის პატრონს და ეს საკმარისი საბუთი იყო, რომ სძულებოდა იგი მთელს სოფელს. სწამდა, სჯეროდა მთელს სოფელს, რომ რასულას ისეთი თვალი აქვს, რომ თუ ვისმე სცა, მაშინვე ვინმე უნდა მოკვდეს, წახდეს, გადაიჩეხოს და სხვა.

რასულას მეზობელმა, ამობენ სოფელელები, ერთხელ კარგი გასუქებული ხარ-კამეჩი იყი. და ბაზარში და სახლში რომ მიერეკებოდა იმ დროს რასულა შეხვჩებოდა და შეეხვეტყვრია: რა კარგი კამეჩი გიყიდნია და თანაც რა იაფადო. მეორე დღეს კამეჩი მკვდარი დახვედროდა ბაკში პატრონს. რასულას თავისი ცხენი მწყემსისათვის მიებარებინა მთაში შესანახად, ორის თვის შემდეგ წასულიყო მთაში სანახავად და რომ ენახა მწყემსის ცხენიც, რომელიც რასულას ცხენზე მეტად გასუქებულიყო, შეენატრა: — ოჰ, რა კარგად გასუქებულა შენი ცხენი, ჩემი კი რასა ჰგავს.

არ გასულა რამდენიმე საათი მწყემსის ცხენი კლდიდან გადაჩეხილა და მომკვდარა. ბასულა ერთხელ სხვა სოფელში სტუმრად ყოფილა, მასპინძელს თაფლი უპმევნია, მოსწონებია თაფლი, უქია მასპინძელი და რომ გამოსულა სახლიდან, გადუხედნია სკებისათვის ეზოში და უთქვამს:

— ოჰ, რა მშვენიერი სკებია და რა მშვენიერი თაფლი სკოდნია აქაურობაში.

იმავ წელიწადს მთლად ამობუგვია და გასწყდომია ფუტკარი გულუხვ მასპინძელს.

ერთიაკესიოფლის განპირას სახლს აშენებდა, კარისა და ფანჯრის ჩარჩოები უკვე ჩაყრილი ჰქონდა, რომ რასულა მისულა და ლაპარაკი დაუწყია სახლის პატრონთან:

— რა კარგს ადგილასა სდგავ სახლს, მშვენიერი და მომხიბლავი გადასახედია აქედგან.

არ გასულა ორი საათი რასულას წასვლის შემდეგ, რომ წინა კედელი მთლად ჩამოინგრა და კარ-ფანჯარის ჩარჩოები აქეთ-იქით გადაცვივდ-გადმოცვივდა. რასულა გზას ყარაულად იყო. ერთ ბეგი ცხენით ზეიდამ მოდიოდა, რასულა მიესალმა და ჰკითხა: — „ბეგო რა კარგი ცხენი შეგიძენია, ნეტავი ვიცოდე რა მიგიციაო. ბეგმა საბაგირო სალამი მისცა და გამოელაპარაკა არ გაუვლია რამდენიმე საფეხნის მანძილი, რომ ძეგი ცხენიდან გადმოვარდნილა თავი გაუტეხია და წაქცეულს ცხენსაც ფეხი მოსტეხია. რასულა ამა და ამ კაცთან სტუმრად იყო, მასპინძლის სახლში სპილენძისა და ქაშანურის კარგი ჭურჭელი თაროზე ლაგებია, რასულას თვალი უცია და გამოსულა თუ არა იმ სახლიდან, მაშინვე ჭურჭელი ბრახა-ბრუნით ჩამოცვივნულა ძირსა და ქაშანური ჭურჭელი მთლად დამსხვრეულა.

მრავალჯერ მრავალს ამგვარს ამბებს ამბობდნენ სოფლელები რასულას შესახებ და ყველა ამას ისეთის დაბეჯითებით, ისეთის დარწმუნებით იმეორებდნენ, რომ ყოვლად ურწმუნო თომასაც დააჯერებდნენ ამის სინამდვილეში.

რასულა კარგად გრძნობდა სოფელელების ძულვარებას. იცოდა, რომ რაც-კი რამ უბედურება ხდებოდა სოფელში იმას ბრალებდნენ, თუმცა ის სრული უდანაშაულო იყო ყველა ბრალდებაში. მაგრამ რას იზავდა, სად წასულიყო, რა წყალში გადავარდნილიყო, უნდოდა შეეკრიბნა სოფელები, გამოეცხადებინა, აეხსნა იმათთვის, რომ იგი უდანაშაულო იყო, რომ იმას სრულიად არაფერი დამოკიდებულება ჰქონდა ყველა იმ უბედურებასთან, რასაც მას ბრალებდნენ. მაგრამ ამაო იყო, იმას სალაპარაკოდაც არავინ იკარებდა, არამც თუ საჯაროდ გამოსულს ყურს დაუგდებდა ვინმე. რომ მართლა გამოსულიყო და თავის მართლება დაეწყო საჯაროდ ვინ იცის გაბრაზებული ცრუ-მორწმუნე სოფელი რას უზავდა, ვინ იცის ცოცხალიც ვეღარ წასულიყო იქიდან. ერთხელვე მისი თვისების ბოროტებაში დაჯერებულს და დარწმუნებულს სოფელს აზრსა და რწმენას ვერ გამოაცვლევინებდა, ვერ შეურყევდა.

ბევრ სცდილობდა რასულია რამე ნაი რად მოშორებოდა სოფელს, სადმე წასულიყო დროებით მაინც, სოფლის საყვედურისა დაწყევლისაგან ამოსულიყო და თვალით აღარ დანახვებოდა იქაურობას. **ზ. ედილი**

(გაგრძელება იქნება.)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

იჯვნეული ანგელოზი

ღამე ცაში ფრინავდა ანგელოზი მტირალი,
მოსთქვამდა და ჰგოდებდა დაბლა გადმომზირალი;
ჟამთა დენამ შესცვალა სული ხორციელისა,
ბნელის მეფედ მიიღო მეფე სასუფევლისა,
და რად არის ეს ასე? რად სდუმს ძალთა ცისკარი?
რისთვისაა დემონიც ღმერთან დაუვიწყარი?

—

ცას არ აკრთობს, არ ზარავს კვნესა განწირულისა,
ლოცვის ნაცვლად ეკმევა მდუბარს წყევა სულისა,
შეიცვალა სოფელი, შეიცვალა—თავადა.
ადამიანის სული ძებნითაა ავადა...

—

ბელზებელი იმარჯვებს დაძლეული მძნევლი,
არ არსებობს წმიდანი, აღარც კათაკმევლი.
დაიჩრდილა ღვთაების დიდი საკურთხეველი
სისხლის ნამით მოირწყო მთა-ბარი და ტყე-ველი...

—

ჯოჯოხეთის ენებანი მრწამსდა აქვს სოფელსა,
იქვე უძღვის წინ ლამპრად ყველა უარმყოფელსა,
და რად არის ეს ასე? რად სდუმს ძალთა ცისკარი?
რისთვისაა დემონიც ღმერთთან დაუვიწყარი?

კიკნა—ფშაველი

ღამის მგოსანი

(დასასრული. იხ. „თ. და ც.“ 28—34)

— „ქალი არა მარტო დედის ქმნილებაა, არამედ კიდევ უფრო მამაკაცისაო“ სთქვა ადამიანურ ეთიკის მზიურმა სიტყვამ რბინდანსთ თავ-კორმა: „მამაკაცის ოცნებამ შეგებურვა თვის ედგარებით ქალის უმანკო სიფაწვიდე, და იგიც ნახევრად ქალია, ნახევრად კი ოცნებაო“.

ეს ნათქვამი ეველაზე უფრო ტაბაძის სულს ეხებოდა; ქალის მშვენიერი სახე მისი ახლა-ოით მხოლოდ მგოსანთ და მხატვართ ფანტაზიის შემოქმედებაა. და ქალი მის ბოეზიაში დდეურ სიტხვის და ტანჯ სინანდვიდის ედეურს კი არ ატარებს, არამედ მგოსნის მიერ „ბარდაქმნილ“ ოცნებას. მან უარეო ქალის უმბრალოდ სახე და მხოლოდ მის დანდს, თვით მგოსანმა მისცა სხეული, სახე მისი შემოსა თვისი ხატებით და „ეარდი“ მისი ანჩქროდა თვისი სეედით დატვირთულ სიმების ხმაზე და ქალიც მის წინაშე წარსდგა, როგორც მგ. სნის მიერ შექმნილი ნამდვილი რეალობა.

„ვერ ვარჩევდი, სიცოცხლეო,
მე იმგვარად გარდაგქმენი,
რომ მეგონა თუ ხორცსმული
იყო ლანდი იგი შენი“.

ტაბაძის საკუთრებრივ სეედს უკეთესი ფორმა შეეფერებაო, სთქვა ივ. გომარეულმა და იგი ნათქვამი მართალია; მხოლოდ საკითხია, რად არ მოგვცა მგოსანმა წარმტაცი ფორმა თვისი დაქმენისა. რად ვერ ჩაცვა შესაფერი სიმოსი თვის ნაზ სულს და მძაფარ სეედს? მიზეზი ამისა უფრო შინაგანია, ვიდრე კარეგანი, იგი უფრო დრმაა, ინტიმიური,-ვინეშ ზერელი და აშკარა. მგოსანი თუმც მძაფრად გინიცდის, მაგრამ ბუნდოვანად ეძრნობს. ცხოვრების ეფრანი ტეეში იგი ცალ-ცალკე ხეებს ვერ ამჩნევს; მგოსანი შედის ამ სიბნელეში, მაგრამ ხედო ძალიერი პატრეეი არა აქვს, რომ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სინათლე შეიტანოს, იგი ჯერ კიდევ ქოსს ებრძვის და მასში ნათელი და მკვეთრი სიდუნტები ვერ შეაქვს; და რასაც ადამიანი ქოტიურად გრძნობს, მას ბუნდოვანად გამოსახავს, სიტყვა მხოლოდ გარკვეულ შემეცნებასთან ერთად იშოვი ისე-კი მგოსანი, მხოლოდ ტანჯვის კანიცდის, ნაგრძნობის კამოუთქმელობით და დუმილში ადგენს თვის მწუხარე სევდის ტანიეს ადწევს ძალერებს ფორმის მხრივ, არა მაშინ, როცა ის თვის სუბიექტიურ ნაგრძნობს კადმოგვეგმს, არამედ მაშინ, როცა ის გაგებულს ხატავს. ეს ორი თვისება შემოქმედებისა კი სულ სხვა და სხვაა; პირველ შემთხვევაში მგოსანი უფრო კადმოგვეგმს თავის შინაგან ნაგრძნობს, მეორეში კი უფრო ასწერს, გვიხატავს დანაკვირვებს და ახრის ჩარხზე დარეკვეულს ასურათებს ეპიურად. აქვე აიხსნება ის საკითხიც, თუ რატომ მგოსანი ძალერია ეპიურ ლექსებში; აქ იგი, არა თუ მარტო გრძნობს და კანიცდის, არამედ კიდევ უფრო იგებს, უკვირდება: ობიექტიურ მოვლენას კანჭვრეტით უყურებს, და ეს კი უფრო ნათლად აქვს წარმოდგენილი მგოსანს და იგიც დაბალ მეტყველებს, ნათელ და კარკვეულ კონტურებს გვიხატავს. ასეთია ლექსები; „ხელოვნება„, „ქალი და ხელოვნენა“, „ისეთანარული და ხელოვნენა“, „მე და ლამა“ და სხვ...

მგოსანი ჯერ ნარჩი კუკურია, რომელსაც შეადლან მეხუნკარე სხიეები არ მოხვედრია და მრწამს, რომ მგოსანი ფორთად კიიშვება, ლრმად ჩახედავს მსოფლიო სიადუმლოებს. მისი სულა. ლედვასა და მოძრაობას მოუძეტებს, თვის ქოტიურ ნაგრძნობს ახრის ჩარხზე დარხვეს; და მაშინ იქნება მისი ლექსი ლრმა ზდვასავით და მსუბუქი ეთერივით, მწუხარე კეხეფნულის გახეთით და მწვანე ტეტხლიეთ და დასტებება მგოსანი მზერით თვისი ლექსისა და იგიც ეკრძნობს თვის ძალერებს.

მის. აბრამიშვილი

„განათლებულნი„

ვერა! ვერა! პოსლუშაი, იდიომ ვ ტეატრ სეგოდნია? შეეკითხა მხიარული შურა ბულვარში მოსეირნე თავის ამხანაგს: თუ შენ წამოხვალ, განაგრძო მანვე ტაგდა ია ტოდე რეშილა-მი პიატ.

— „არ ვიცი, უპასუხა ვერამ: ესლი მამა პუსტიტ, მაშინ ნეპრემენნო პაიდუ.

— კაკაია ტი ბეზსოვეესტნაია,—ვერა მე როდესაც მინდა ხოლმე თიატრში წასვლა. ტი ნიკოგდა ნე იდიოშ ს ამნოი;

კარგი ეხლა ჩტო ბილობილო,—პოსტარაისა, ტეპერ რომ წამოხვიდე, იქ იქნება: კოლია, საშა, ვალიკა.. პრავდა, ვალიკა ობეჩალ მე, რომ სოხუმიდან ჩამოსულ ყმაწვილს გაგაცნობო; ოკაზიეტესა—ონ ტაკი ისლაენი, სიმპატიჩნი, რომ მის ნახვას არაფერი სჯობია“-

— შურა! რაზ ტაკ, მე დედას შევეხვეწები და ნეპრემენო პუსტიტ ვსიო ხარაშო, მაგრამ გეომეტრიაში რომ დალუნა ატვეჩატ ჩეტვერტ კონჩაეტსა და მე არაფერში არ ვარ გაძახეტული.

— „მაგაზე ნუ ჯავრობ, უპასუხა შურამ მაინც ნე სპროსიატ.—

ვერაც დაიმედებული იმით, რომ ხვალ არ გაიძახებენ, დედის ნებართვით, მიდის თეატრში ეფორ იმ მიზნით, რომ გაიცნოს სოხუმიდან ჩამოსული ყმაწვილი.

შალიკაძე

ქართული სახიობა

ს. გურჯაანში ადგილობრივეს ინტელიგენტაამ კნ. ეფემია ანაშაძის მეთაურობით აქაურ ბიბლიოთეკის სასარგებლოდ განიზრახა, რომ 2 აგვ. ქართული წარმოდგენა კეკმართა ედ. ანდრონიკაშვილის და შალვა ბადაინის მონაწილეობით, მაგრამ სახედოვან ეკეკლ კარდეტვეულების კეკმა წარმოდგენა გადადგა 8 აგვისტოს. თვის. რვის კი ისეთი კოეისებრული წვიმა დაუშვა, სწორედ სიდამოსთვის, რომ ეოდან შეუძლებელი შეიქმნა წარმოდგენის კამართვა ასე ეოფვალი მხრით დაბრკოლებული წარმოდგენა მაინც შესდგა კვირას, 9 აგვისტოს დაესწრო დიდძალი ადგილობრივი კეფეხობა. მართალია თვით ამ წარმოდგენის დროსაც ხშირად წვიმა ხუმბალაყდა ხოლმე, მაგრამ დამსწრე სახეზედოებამ მაინც მოისურვა წარმოდგენის ბოლამდე მოსმენა და პიესის ადმსრულებელთაგულ-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოდგინულ შესრულებას სავერთო წადილი როგორც მეოდენი ამბობდენ, დიდძალი სიზოგადოება ამბირებდა ახალდა-ძახლდა სოფლებიდან ჩამოსვლას ამ წარმოდგენისათვის და მიუხედავად ასეთი ამინდისა მაგ თვალვიდან მაინც ჩამოვიდენენ სტუმრები, მაგრამ რადგან მხოლოდ ათე ფასიანი ბილეთები გასაყიდა, ამისათვის შემოსავალმა მხოლოდ 170 მ-მდე აადწია, ხარჯები კი შედარებით დიდი იყო, რადგან სოფლად სცენის დაგებას, მოწყობას, შუშა ხელ და სხვა წყრილმანს კარგა ხარჯი მოსდევს ხოლმე ასე რომ როგორც ვგეთხრეს, ერთი 25—30 მ. ზარალი მოუყვა წარმოდგენის მეთაურთ, მაგრამ სანუგეშოთ ის უნდა ჩაითვალოს რომ სიზოგადოებამ კმაყოფილი დაიშალა კამართულ წარმოდგენით.

წარმოადგენეს „შენი ჯირიმე“ დადაინისა და ეოდეგეიდ-მონოდოგი „ოდი ათსი თუმანია“. წარმოდგენაში მონაწილეობას იღებდენ ზემოდასახელებულ მსახიობთ კარდა ადგილობრივი სცენის მოყვარენი ქნი სოფ. ბაბშიძის ასული, ბ. გ. სარაჯიშვილი და დ. და ბ. კარბელაშვილები.

წარმოდგენის დაწყებამდე ივ. კარბელაშვილმა შინაარსიანი და კოხტა სიტყვა წარმოსთქვა განსვენებულ ვაჟას შესახებ და შემდეგ ადგილობრივმა ხორმ ბ. ფეფან ბუდაბაშვილის დოტესრობით რამდენიმე დროის შესაფერი სიკეთდობელი შეასრულა. ადასანშნაოა რომ ხორაში სულ ადგილობრივი კეფსია ახალგაზდობა ფეფუდობის მონაწილეობას და ძალიერ ხმაშეწყობილობის მეტრის.

სხვათა შორის ამაგ წარმოდგენაზე ხელახლა ადიძრა დაპირაკი ამის შესახებ, თუ რამდენად ეფერების სოფელში უამინდობა წარმოდგენის საქმეს, გამოათქვა სურვილი, რომ მომავალისთვის გურჯაანში აშენდეს სახალხო თეატრი. ამ მიზნის განსახორციელებლად ადგილობრივმა შემაშულემ **თ-მა ლევან (ლელო) აბელის ძე ანდრონიკაშვილმა** საჯაროდ გაანცხადა, რომ იგი თავის მამეფიდან ს. გურჯაანში კანონიერის წესით მსახიობქალს ელენა ანდრონიკაშვილს კალასტენეს, ახალი მომავალში ნახევარ დესეტინა ადგილს იმ პირობით, რომ ამ ადგილზე სოფლის შესაფერი თეატრი აქმნეს აგებული, რაც დიდ მადლობით მიღებულ აქმნა მსახიობ ქალისა და დამსწრე საზოგადოების მიერ.

დამსწრე

დ. სურამში სამშაბათ 18 აგვისოს ვასო აბაშიძეს მონაწილეობა წარმოდგენილი იქმნა „სიძე-სიმამრი“ მიუხედავად იმის რომ სეზონი მიიწურა და აგარაკიდან ხალი დაიძრა, საზოგადოება მრავალი მოაწყდა წარმოდგენას. ვასოს მოხდენილ თამაშზე. ლაპარაკიც ზედმეტია. იგი შეუდარებელია მოხუც გენერლის როლში. ზარალი შვილსაც არა უშავდა-რა ურიულს რომ არ უქცევდეს ხოლმე ლაპარაკში. ეკიმი საყვარელიძის როლის საუცხოვოდ ჩაატარა ხასიმოვნებამ; თამაშობდა თავა'ულად და მშვიდად. კარგი იყო აგრეთვე ქეთო კალიძისა (გენერლის უმცროსი ქალი). ყაკეიშვილისა (ქეთო) არა უშავდა რა. ერთობ წარმოდგენამ საუცხოვოდ ჩაიარა. ანტრაკტებიც დიდი არ იყო და წარმოდგენა ადრე გათავდა რაც ძალიან სასიამოვნოა.

მილოზი

მსახიობი ვასო აბაშიძე საგასტროლოდ ზემო ქართლს ეწვია ამ ორი კვირის წინად. პირველად დ. ხაშურს ესტუმრა და მისი მონაწილეობით ხაშურსა და სურამ-ში დაიდგა რამდენიმე წარმოდგენა: „სიძე სიმამრი,“ „ახირებულია“, „მთიანკა“ და სხ.

23 აგვ. ხაშურის ქართ. დრამ. წრემ, ნიშნად ღრმა პატივისცემისა მსახიობს გაუმართა განსაკუთრებული წარმოდგენა, რომელი წმინდა შემოსავალი თვით ბ. აბაშიძეს გადაეცა. ითამაშეს: „ჯერ დაიზოლენ, მერე იქორწინეს“ და „სუსტი მხარე“. მსახიობმა თავისის მაღლიანის თამაშით აღტაცებაში მოიყვანა დამსწრე საზოგადოება. მონაწილეობდა მსახიობი ი. ზარდალიშვილიც. მეორე მოქმედების შემდეგ—ხაშ. ქარ. დრ. წრის გამგეობამ და სცენის მოყვარეებმა ბ. აბაშიძეს მისასალმებელის სიტყვებით მიჰმართეს და, ურთი ერთ შორის შეგროვილი, კონვერტით ფული გადასცეს.

ნიკო გურული.

ტუაფსეს ძ. შ. წ. კ ს. განაყოფილების გამგეობას დიდი ხანია ჰსურდა წარმოდგენების მართვა დაეწყო ადგილობრივ სცენის მოყვარეთა დახმარებით, მაგრამ ეს ოცნება არ გამართლდა – გამგეობამ მიიძინა .. ეხლა სასურველი და საჭიროცაა ვინმე ითავვდეს ამ საქმის დაწყობას და მით საშუალებას მისცეს ტუაფსის ქართველებს, წელიწად-ნახევარში ერთ-ჯერ მაინც დასტკბენენ ქართული წარმოდგენით.

სანდრო ხოკაზელი

დ. ხაშურში მოსე კვაშლიაშვილის სასცენო მოღვაწეობის 15 წ. შესრულების აღსანიშნავად 16 აგვ. წარმოადგინეს „ბაიყუში“, „თამარ ბატონიშვილი“ (მეოთხე მოქ.) და „ტიმოთეს ლეღვი“. მობენეფისემ სამივე პიესაში თავისი როლები ს უტანოვად შეასრულა, განსაკუთრებით ელიზბარის („თამ. ბატ.“) „ტიმოთეს ლეღვში“ თვისი ბლეფური კილოთი და

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მიმიკით ბევრი აკინა დამსწრენი ტიპიური ჩყენენ ვ. ზოზბერაშვილი (რატინი), ნ. სიხარულიძე (გასპარა,—რომ არ აჩქარებულიყო-კი სჯობდა), ქ. კალაძე, რომელიც სცენაზე კი არ სთამაშობდა სკოტსლობდ (სუფლიორისკენ რომ არ ეცქირნა სჯობდ.) ამათ მხარს უჭერდა თ. აფაზიაშვილისა (ელისაბედი). ბ-ნი სცენარიუნი ძლიერ აგვიანებდა მონაწილეთა სცენაზე შემოჭვებას, რაც ცუდათ მოქმედებდა. მოქმედებათა შორის ნ. სიხარულიძემ ადრესი წაკითხა მობენეფიესეს და საათი მიართვა სარეკვრად.

საპირველ აღინიშნა. რომ მაღალი ფასები იყო დანიშნული და გარდა ამისა 1 მ. 25 კაპიკიანი ბილეთით შეიძლება პირველ მოქმედებაში გესხარგებლნათ, შემდგ კი თქვენს სკამს ვეღარ მიგაწენებდით,

ალი-ძამია

სხვათა შორის

სირცხვილია ჰაერი მოიშხამა .. მოიშხამა ჩვენი საზოგადოებრ ვი ცხოვრება... სუნთქვა გაძნელდა .. მიზეზი?

გაჩნდა ბანკის სადირექტორო ადგილი, ოც თუმნიანი ულუფა, და ჩვენი საზოგადოების მოწინავედ წოდებულ ინტელიგენტთ შორისაც გაჩაღდა სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა, თითქო მთელი ჩვენი ერის ბედიღბალი დღევანდელ ძმიმე ჟამს ამაზე იყოს დამოკიდებულიო...

კერძო კაცთა შეჯახებას ყურს ვინ უგდებდა, რომ ამ განხეთქილებაში საზოგადოებრივ აზროვნების შემქმელნიც—გაზეთების რედაქციებიც—არ ჩარეულიყვენ...

დიდ, ისინი, რომელნიც ჩვენის ბედკრული სამშობლოს წულთთა გამთელებას უნდა ცდილობდენ. ერნი უდაღლეს, უკეთილშობილეს აზრებს ავრცელებდენ, შუღლსა და ღვარძლს სოსავენ...

სირცხვილია!

ეკიმი შტოკმანი

წვრილი ამგეგი

ქართ. დრამ. საზო.-ის გამგეობამ გასული კვირის კრებაზე, თავმჯდომარის თავ. ნ. დ. ერისთავის წინადადებით დადგინა, თბილისის სახალხო თეატრებში (აპლაბრის, ნაძალადევის და სხ.) წარმოდგენების რიგიანად მართვას ხელი შეუწყოს ხსენებულ წრეებთან მოლაპარაკება დაევალა. გამგეობის წევრს ოსიკო ბარათაშვილს წარმოდგენებს გამართვას მსახიობთა ამხანაგ ობა, დრამ. საზ.-ის გამგეობის მეთვალყურეობით.

ქუთაისის დრამ. საზ-ის გამგეობის წევრი ა. მ. კრინიცკი გასულ კვირას თბილისს ჩამოვიდა, რომელმაც განაცხადა, რადგან დასის მოწვევა დიდ ხარჯებს ითხოვს—წელს ამხანაგობის შედგენას შეუწყობთ ხელს და სახალხო წარმოდგენებს გავმართავთო, შემოსავალს დასის მონაწილენი ამხანაგურად გაინაწილებენენ.

ხარაზეხის დრამ. წრის საქმე სწორედ ციციანთ დავა გახდა. ერთი წელიწადია ქალაქის მამათა ჯანკარგულეთ ჩამოართვეს საიჯარედ აღებული ხაჯალაქმ შენობა შიგ მოწყობილი სცენით. მოელი წლის დავის შემდეგ, წრის თავმჯდომარის გ. შათირიშვილის მეცადინეობით კავკასიის სამხედრო უფროსმა გენ. ვოლკოვმ ქალაქთა კავშირის რწმუნებულს მისწერა რომ ხსენებული შენობა წრისთვის ჩაებარებინათ, მაგრამ ქალაქის კავშირის რწმუნებულის თავ. ა. მ. აროდუთინსკის განმარტებით გენ. ვოლკოვი თვისი პირველი განკარგულება შეაჩერა. ახლა გ. შათირიშვილმა დასაბუთებული თხოვნა წარუდგინა გენ. ვოლკოვს ჩვენი კანონიერი უფლებანი აღადგინეთო.

შალვა დადიანს ქიზიყში დაუკარგავს თავისი ხელთნაწერები პორტფელითო. მპოვნელს სთხოვს წარუდგინოს, რაშიც ღირსეულ ჯილდოს მისცემს.

მსახ. ნ. დავითაშვილი. თბილის სჩამოვიდა.

ქაპთ. თეატრის ფონდისთვის 1) მუშნი დადიანმა შესწირა 5 მან. 2) თბილისის პრაპორშჩიკების სკოლაში კურსდამთავრებულმა 120 კაცმა 18 აბგ, ხელის მოწერით შეგროვა 600 მ., რაიცა გადაეცა პრაპ. ჩიქვანის დანშნულებისამებრ გადასაცემათ; 3) ბაგრატ. თომ. ინსარიძემ—1 მ. ამანვე შესწირა 1 მ. აპარლეპისთვის 1 მ აკაკის ფონდისთვის.)

ხაფუხის სცენის ნოდვაფეს ვ. ზოზბერაშვილის სა'ცენო მოღვაწეობის პატივსაცემლად დღეს წარმოდგენილ იქნება „ამ დროის გმირები“.

სახალხო თეატრის სეზონი დაიწყება 6 ენკენისთვეს

ქართველ მაჰმადან აპარლეგმის სასარგებლოდ. პეტროგრადში მყოფ ქართველებმა შემოსწირეს 24 მ. შემომწირველთა სახელი და გვარი: ერმილე ნათბილაძემ—5მ. ილ. გავაშელიშვილმა—4 მ., კოლა ფირცხალავამ—3 მ., ოროლი მანეთი: ზაქ. ჯიშკარიანმა და გრ. ლობჯანიძემ. თითო მანეთი: ჯარისკაცმა კოლა ჯოხონელიძემ, ვალ. ჯაფარიძემ, ჯარისკაცმა სერ. კოპალეიშვილმა, ფილ. ჯაფარიძემ, ნეს. ჯაფარიძემ, თედო სიგანელიძემ, ალექ. გამყრელიძემ და ოს. ბეტანიშვილმა

ძლიერ მოხარული ვართ ქართველთ და აპარ ელთ შორის კავშირისა, რომელიც ნამდვილი, ქართველი ძმები არიან.

ძლიერ ვწუხვართ ქართველ მწერალ ვაჟა-ფშაველს გარდაცვალებას.

ნიკოლოზ სარდიონის ძე ჯოხონელიძე

Дозволено Военной Цензурой

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

გამოვიდა და ისყიდება
სამზარეულო

„სორაპანის“ გამოცემა ქართული და ევროპიული სჯ.ჭმელების სრული

ყდით 1 ს. 40 კ. მისამართი: Тифлисъ Типогр „Сорапань“ Мих. Спир. Гачечиладзе

ნომრები „ავროკა“

ახლად შეკეთებული, საუცხოოდ მოწყობილი, სუფთა, ელექტრონის სინათლით ქალაქის შუაგულს, ვორონცოვის ძეგლთან. ნომრები ოთხი აბაზიდან. ნომრებში სმაზარეულო, ცხელი და ცივი წყლით საბანოებით (დუში და ვანნა).

თბილისი, მიხეილის პროსპ. № 5.

ტელეფ. 13—14 (Წ)

ᲐᲤᲘᲨᲐᲥᲘ

პროეიზორის ა.ს. ახვლედიანისა

(სამხედრო ჭუჩისა და გოლოვინის პროსპექტის კუთხე)

1 მაისიდან ქალაქ თბილისში გაიხსნა ჟურნალ-გაზეთების კანტორა

ᲒᲐᲜᲐᲗᲚᲔᲑᲐ

ᲧᲔᲠ-ᲧᲔᲠᲝᲑᲘᲗ აგენტებს გაეგზავნება შემდეგი გაზეთები: „თანამედროვე აზრი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „ეშმაკის მათრახი“, „თემი“, ქუთათური „ახალი კვალი“, „კავკაზსკოე სლოვო“, „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონტი“, „მშაკი“ და „ხათაბალა“.

აგენტები ვალდებულია მთელი თვით დაკვეთილი გაზეთების ფასი წინდა-წინ გადაიხადონ. წინააღმდეგ შემთხვევაში გზეთები არ გაეგზავნებათ.

ᲧᲣᲚᲘ და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ, почт. ящ. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзе.

კანტორის ადრესი: ოლგინსკი, 6.

ქ. თბილისში გამოდის ყოველკვირეული იუმორისტული გამოცემა

ᲔᲛᲔᲙᲘᲡ ᲐᲛᲝᲠᲙᲘ

ჟურნალის სამხატვრო და სალიტერატურო მხარეს გაძღვანებენ ᲔᲛᲔᲙᲘ და ᲗᲔᲠᲔᲖᲐ.

თანამშრომლები: ალბერტანი, ბლავატაძე, ბერიკაშვილი, ბოლოკანოვი, ბენ-ᲢᲝ, ᲕᲐᲜᲬᲘᲜᲐ, ᲓᲔᲓᲘᲜᲐ, ᲓᲘᲜᲐ, ᲓᲘᲜᲝᲕᲘᲩᲘ, ᲓᲘᲠᲘᲜᲘ, ᲓᲘᲠᲘᲜᲘ, ᲓᲘᲠᲘᲜ

ახალი გამოცემა

ყველასათვის საჭირო და სასარგებლო წიგნი

უცხო სიტყვათა სრული ლექსიკონი

ანუ ქართულს ენაში შემოსულ უცხო სიტყვა თა ახსნა-განმარტება

შედგენილი იოსებ იმედაშვილის მიერ

მეორედ შევსებულ-შესწორებული (პირველ გამოცემაზე ბევრად ილდიდებული). წიგნში ახსნილ-განმარტებულია სამოც ათასამდე (60000), უცხო ენათაგან (ფრანგულ. ინგლისურ, ლათინურ და სხ.) შემოსული, სიტყვა და ანდაზა. წიგნი შეიცავს ათას ექვსას სვეტამდე, ოზრდილი ზომისაა, აწყობილი იქნება ახალი კორპუსის მთავრული და ჩვეულებრივი ასოთი, ჩასმული ინგლისურ საუკეთესო კალენკორის ყდაში, მოოქროვილ-მოვარაყებულ ასო არშიებით შემკული. ვინც ისურვებს, წიგნზე დაიბეჭდება მისი სახელგვარის პირველი ასოები.

ხელისმომწერთათვის გაგზავნით ღირს **ორი** (2) **მანათი** (ფულის გადახდა შეღავათითაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 1 მან., დანარჩენიც—წიგნის გამოსვლის ჟამს.

ხელის მოწერა მიიღება: ჟურ. **„თეატრი და ცხოვრების“** რედაქციაში „სორაპანი“-ს სტამბაში). **ფოსტით:** Тифлисъ. Ред. **„Театри да Цховреба“ Іос. Имедашвили.**

მიიღება 1915 წ. ნახევარი წლის ხელმოწერა

ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ჟურნალ

იუმორისტულ განყოფილებით და შარჟებით

ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულების გარეშე.

ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარო პიესა.

ფ ა ს ი: წლით **5** მან., ნახევარი წლით **3** მან., 1თვ. 40 თითო ნომერი **10** კაპ.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში („სორაპანი“-ს სტამბაში) დილით 9—2 ს.
მიიღება განცხადებანი ჟურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: ორიგებით,
ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე.

Тифлисъ, Ред. „Театри да Цховреба“ **Іосифу Имедашвили**

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

Типографія „Сорапань“ **სტამბა „სორაპანი“**